

מטו:

עין משפט
נר מצוה

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

16 ב"י רבי'ל די לימא מנאי
הא ל"ק כן כתיב ולדות
כאן כתיב ולדות וארי' הא
והא כתיב ולדות ול"ק הא
רנן הא רש"י' אי רש"י'
מאי ארי' כי לאח' משה
כתיב ולדות הא חרמ' הא ויהא
כתיב ולדות הא רש"י' רש"י'
רנן וארי' הא ויהא רש"י'
וכי ויהא רש"י' מנ' ח"ל
ליק הא רנן הא רש"י'
וארי' הא ויהא רש"י' כאן
כתיב ולדות כאן כתיב
ולדות אי רש"י' מנ' ארי'
כי לאח' משה כתיב ארי'
משנה ולדות לשמע' כתיב
וכן כתיב משה שמע' עב"ל
[עין משפ' כ"ב ד.].
דיה [משפ' 1] [משפ' 1]
17: משפ' 1. פ. 1.
18: [כ"ב 1: יג. יב. יב. עו.].
19: [כ"ב יא. קב. קמ. מלין].
20: [קמ. 1] [קמ. 1].
21: [קמ. 1] [קמ. 1].
22: [כ"ב 1: יג. יב. יב. עו.].
23: [כ"ב 1: יג. יב. יב. עו.].

לרבה ודאי. ע"כ מוקי למילתיה כמנאי דהוא אמר חייב והא דמני
פטור לא מני מוקי ליה כוומיה וע"כ הכי מתקן אהו דלמרי
כתנא דמחייב: אלא לרב חסדא מי לימא. מי מיבעיא ליה
לאוקמיה מילתא כמנאי כמנאי כמנאי כמנאי כמנאי כמנאי
או מני למרזוי האי דתנא חייב
כמילתא אמרימי דלא תקשי ליה:
לא קשיא. כלומר אמר לך רב חסדא
מרווייהו מנאי כוומי קיימי דבדמי
ולדות פטור והא דתנאי חייב כשנח
ולדות ואליבא דר"ש דלמר אשה
פלגא כהו והיא קיימת: והא. דמני
פטור רנן היא דלמרי כולהו כדעל
וכי הוה נח וכהו זה מן ההפקד. אבל
רבה לא מני למרזוי מידי דהא איהו
אמר אשה וכתה בחלק ענלה מן
ההפקד הוואל והיא הימה מעוברת
ומזוקת כן כשעת מיתה ואמאי
פטור משנח ולדות ודמי ולדות דידה
יניחו: מאי אריא לאח' מיסא. הגר
דמני חייב ליתן לה חלקה: מיסא.
דגר: נמי. חייב ליתן לה חלקה:
לאח' מיסא. הגר: כוליה. דזיל
בחלק שנח ולדות של ענלה: אמרי.
א"כ קשיא לרב חסדא דמשנח ולדות
המגיע חזיו כתיב לגר וקאמר
ר"ש דכשמת והיא מעוברת וכתה
היא בחלקו נשמת דוכתה נמי כדמי
ולדות דענלה דמאי שנח דמי ולדות
משנח ולדות: ומדר"ש. דלמשנח
דוכתה בחלקו נשמת נמי לרבנן
דוכתה כזון רבנן לא פליגי אלא
במחייב כתיב דמיתה לא פליגי
רבנן ור"ש: אמרי. לא דמו דמי
ולדות לשנח ולדות: שנח ולדות.
לר"ש דשייכא כהו מחייב כפלגא כי
מיית וכיאי ככוליה: כשטרס של גר.
ששיעבד לו ישראל אחר קרקעומו:
מסו. לקנות אח הנייר: ושטרס נמי
לא קני. ואי אחא ישראל אחר
והחוקי כה לגור על פי גלוותיה קנייה:
עני מורי. ענני אדווי: וכי לגור על
פי גלוותיה. דליהו דעמיה אשטרס
מעיקרא [ו] ולא דעמיה אשטרס:
פקע ליה שטרסו. וקס ליה כרשותי
דמריה: דליחוס. שאין המלוה
בעיר: והלכא. הא דלמרינן זה
קנה את השאר: כדליחוס. למשכון
כחזיו של מלוה כשעת מיתת הגר
אבל אימיה למשכון כחזיו קני ליה
חזיו: מתנאי' ופסחו לרבי'ר.
וכי' אס חפר כרה"ר ופתחו לרשות
הרבים. ולא תימא דוקא חופר
כרשותיה דהוה ליה בור דלית ליה
נעלי' אבל חפר כרה"ר פטור דהא
מני סיפא [1]: החופר בור כרה"ר ונפל
למוכו כו': כרה"ר ופסחו לרבי'ר.
דהוה ליה בור כרה"ר והפקיר
רשותו דלא מני למימר מאי בעית
כרשותו ונפל דרך פיו למוכו: חייב.

ותני וכתה וזתה לימא כתנאי בת ישראל שנשאת
לגר ונתעברה ממנו וחבל בה בחיי הגר
נותן דמי ולדות לגר לאחר מיתת הגר תני
חדא חייב ותני חדא פטור מאי לאו תנאי
גינהו לרבה ודאי תנאי היא אלא לרב חסדא
מי לימא [תנאי היא ל"ק הא רבנן הא רש"י'
אי רש"י' מאי אריא לאח' מיתה אפי'
מחייב נמי אית לה פלגא מחייב אית לה
פלגא לאח' מיתה כוליה ואיבעית אימא
הא והא רש"י' כאן כשנח ולדות כאן
בדמי ולדות אמרי משנח ולדות לישמע
דמי ולדות ומדרש"ג לישמע לרבנן אמרי
לא שבח ולדות דשייכא ידה בגויהו זכיא
בהו בכולהו דמי ולדות דלא שייכא ידה
בגויהו וא זכיא בהו כלל: בעי מנייה גר
ייבא סבא מר"ג המחזיק בשטרותיו של גר
מהו מאן דמחזיק בשטר אדעתיה דארעא
הוא דמחזיק [ובארעא הא לא אחזיק
ושטרס נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרס
או דלמא דעתיה נמי אשטרס א"ל עני
מורי [וכי לצור ע"פ צלותיהו הוא צריך
א"ל לצור ולצור אמר רבה 'משכוננו של
ישראל ביד גר ומת הגר ובא ישראל אחר
והחזיק בו מוציאין אותו מידו מ"ט כיון דמית
ליה גר פקע ליה שטרותיה 'משכוננו של
גר ביד ישראל ומת הגר ובא ישראל אחר
והחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו וזה קנה
את השאר ואמאי תקני ליה חזירו [דהאמר
רבי יוסי בר חנינא: חזירו של אדם קונה
לו שלא מדעתו אמרי הכא כמאי עסקינן
דליתיה כל היכא דאיתא לדידיה דאי בעי
מקני [מצוי] קני קניא ליה [נמי] חזירו כל
היכא דליתיה לדידיה דאי בעי הוא למיקני
לא מצוי קני חזירו נמי לא קניא 'והלכתא
דליתיה בחזירו דלא קנה: מתנאי' 'החופר
בור כרה"ר ופתחו לרה"ר או כרה"ר ופתחו
לרה"ר כרה"ר ופתחו לרה"ר אחר חייב:
גמ' ת"ר החופר בור כרה"ר ופתחו לרה"ר
[ברה"ר ופתחו לרה"ר] חייב והוה בור האמור
בתורה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר [הפקיר
רשותו ולא הפקיר בורו זהו בור האמור
בתורה אמר רבה כבור כרה"ר כ"ע לא
פליגי דמחייב מ"ט אמר קרא 'כי פתח
וכי יכרה "אם על פתחה חייב על כרייה
לא כל שכן אלא שעל עסקי פתחה ועל
עסקי כרייה באה לו לא נחלקו אלא
בבור

הגהות הב"ח

16: תוס' ד"ה כהני וכו'
דשמי רבס ומחוקי
אנ:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כהני וכו'
בעל חצי לביידיה. עין
לעיל דף כו ע"ה חוספת
דיה פליגי דף מת ע"ה
חוספת ד"ה א"ב:

לה א ב ג מ"י פ"ה
מהלכות זכיה ומתנה
הלכה ע סמג עשין עג
טושי' ח"מ סתמן רעה
ספ"ק א:
לו ד מ"י ט"ז ס"ב ל"ד
סמג ע"ה טושי' ח"מ
ע"ה ספ"ק ח [רב אלפס
ג"כ ס"ג דף קפ"ד]:
לו ה מ"י ט"ז ס"ה טו
טושי' ע"ה ספ"ק ח
רב אלפס [ע"ה]:
לו ה מ"י ט"ז ס"ה טו
ע"ה ט"ז ס"ה טו
ופ"ו מהלכות אריה
הלכה ח ופ"ו הלכה ח
סמג ע"ה טושי' ע"ה ספ"ק ח
ח"מ סתמן רבס ספ"ק ח
וימין רבס ספ"ק ג ווימין
רעה ספ"ק ח [רב אלפס
ע"ה]:
לו ה מ"י ט"ז ס"ה טו
וכיה ומתנה הלכה טו
סמג עשין עג טושי' ח"מ
ס"ה רעה ספ"ק ח:
ח ה מ"י ט"ז ס"ה טו
מ"י וסמג הלכה ח סמג
עשין סמ טושי' ח"מ סתמן
מ"י ספ"ק 1:

תורה אור השלם

1. ובי יתח אש בור או
כי יכרה אש בר ולא
יקטנו וקל שקוה שור או
חמור: שמוח כא לג

מוסף רש"י

עני מורי. עני מורי
(מורדיו: כו: מוחות 17).
עני מורי (מחנות 19).

בכל הך שמעמחא בור חבר פתחו
אלינן דנחשנח הבור כאלו הוא במקום
שהפקע בו:
ברה"ר ופתחו לרה"ר. פירש
בזקונט' והפקיר רשותו
וה"ה אס מתחילה סמכיה לרה"ר
ולא הולך לפרש כהפקיר רשותו
אלא משום דמשמע ליה לשנח דפתחו
לרה"י כאלמע רה"י כדמוכה כגמרא
דקמי כרה"ר ופתחו לרה"י פטור
דמוקי שלא הפקיר לו רשותו ולא
גורו ומה הפקיר ס"ד כשהפקיר
רשותו ולא בורו והיינו משום דמשמע
ליה ופתחו לרה"י כאלמע רה"י:
ברה"ר ופתחו לרה"ר אחר. פ"ה
שהפקיר רשותו אותה שפי
הבור כמוכה און נראה שר"ל שפתחו
לרה"י של אדם אחר ונא אותו אדם
והפקיר רשותו שלא היה לו לומר
אותה נלשון נקנה אלא משמע
שנראה לפרש הכל כרשות עלמו
ולשון אחר אינו מושב לפרוש זה ואין
להקשות אמאי אנטרין למתי כרה"י
ופתחו לרה"י אחר ה"ל למימר החופר
בור כרה"י וכו' לא דלגב אחריני
נקט הכי ופירש לנו שהבור והפתח
הכל עושה כרשותו ור"י מפרש כרה"י
ופתחו לרה"י אחר דהיינו שחפר בור
כרשות עלמו ופתחו לרשות חזירו
ואנטרין דלא תימא פתחו לרה"ר הוא
דחייב דשכיחי רבים [ו] ומוקי אבל
כרה"י דליכא למיחש אלא לנזק ימידי
פטור וכה"ג תניא כהמניח [ועל 13]:
גבי המנקה ופי' פ"י ר"י קשה למה
הוא חייב בנזקי בעל חזר אס נפל

שורו לבור כיון שהחופר משלם נזקי החזר:
ת"ר החופר בור כרה"ר ופתחו לרה"ר.
ופתחו לרה"ר והכי מתניא כמסתמא [פ"ו] וק"ק כה"ל למימר
החופר בור כרה"ר אבל אין להפקיד משום דקאי אהני דממתינין
דאיירי שפתח כרשות אחרת אנטרין לאשמועינן דאיירי באתו
ענין שבור והפתח במקום אחד כרשות הרבים:
ע"ל הכרייה א"א כ"ש. [במלכות אמרינן מכאן שאין עושין מן
הזין אבל כש"ס שלטו אין סוגר כן כדפרישית גרים
המסקת דף 17 ב. 17:] [עין מוס' לעיל ד' ד"ה ועידס]:
בבור
דקסבר חיובא דבור בין
היא וכלכד שיפקיר רשותו: כרשות היסוד ופתחו לרשות
היסוד. אף על גב דלין כאן לז רשות הרבים: חייב. וכלכד
אס הפקיר רשותו אותה שפי הבור למוכה: גמ' ופתחו לרשות
הרבים. כיון שהמקלה כרשות הרבים הוה ליה כמי שחפרו כרה"ר:
והו בור כו'. לקמיה [1] מפרש מאי זכר: ספסל גרסינן: כ"ע
לא פליגי דמחייב. ור"ע מודה ליה לרבי ישמעאל כבור כרשות
הרבים דהוה אמור כמורה אבל רבי ישמעאל לא מוהי ליה לרבי
עקיבא כבור כרשותו דקסבר כי אפקרנא לך רשותי לאו
לאחויב אלא כהזקא אפקרמיה: אס על שופא. שחפרו
אחר וחסרו ונא אחר וגילהו: נכא לו. שאין לו חלק בו אלא שכרהו או שפתחו דהיינו כרשות הרבים שאין הקרקע שלו:
נעל